

يىل : ۱۳ صاى ۱۳

يىلغى

عثمانلى مملەكتى ايچىن ۱۲ غروش
روسىيە عجمستان ايچىن ۲ روبلە
باشقا مملەكتلر ايچىن ۵ فرانك

صايبىسى ۱۰ پارا

تۈرك سۆزى

خەلقە دوغرو كىتىمك ، خەلق ايچىن چالاشمىق . . .

ھەفتە ۱۰ « تۈرك يۈردى » ئىزدەش ھەپتەلىرى

مىدىرى جلال ساھىر

ادارە خانە

استانبولدا نور عثمانىيە
جادە سىندە ۴۰ نومۇرلى
« تۈرك يۈردى »

ئىچىشەن ۳ تەمۇز ۱۳۳۰

بۇ صايبىدە كى يازىلار

مىصاحبە : لسانك سادە لەشمەسى ، عمر سيفالدىن * مەكتۇبلر : بىر مەكتۇب ، بىر مىقدىق * تۈرك دىنياسىندىن ، آ. ج. مىلى حكاىيە :
تۈرك چوچوغى ، عمر سيفالدىن * ھائىلە حىياتىندىن ، (قارىقاتۇر - رىسم)

مىصاحبە

لسانك سادە لەشمەسى

دىيورلر كە : « اوغراشمىغە نە حاجت ؟ ايشتە لسانمىز
كەندى كەندىنە سادە لەشيور . يارىم عصر صوگرا نە عىربىجە
عجمىجە تركىيلر قالە جق ؛ نە دە مەناسىنى بىلمە دىگەنلر ومىسىز
كەلەر . . . بىر گون اولاجق كە سىجەلر گىيى تركىيلرى دە
اونوتا جىغىز . . . »

حالبوكە مىلى و طىيى لسانلر دە گىل ، حتى مىلىت
جریانلرى بىلە سوق واداره ايدىلەدن ايله ريله يە مىز .
آلمانىانك بويوك آداملرى اولماسايدى آلمان مىلىتى ميدانه
كلىرمىدى ؟ مجارلق ، بولغارلق ، يونانلىلق ، صرىلق ،
آلمانلق ، عربلق بىر طاقم يورولماز آداملرك دورمادىن
صرف ايتدىكلرى آلەبى جەهلر سايه سىندە وجود بولمىشدر .
مجارلرك ، آلمانلرك ، بولغارلرك مىلى لسانلرى دە كەندى
كەندىنە شعورسىز بىر طرز دە دوغماسمىش ، بىر چوق
شعورلى تصفىيە حر كىلر يە بوگونكى مەكىلىتى قازانمىشدر .
الطىيى وحقلى جريانلر ايچىن بىلە مطلقا « جهد Effort »
اىستىر . . .

مىلى لسان دە بزم سلىقە مىزدە ياشار . اونى ادبىياتە
كچىر مەك ايچىن فردى و شعورلو جەهلرە احتىياج واردر .
صوك زمانلر دە مەنالىرىنى ھەركىشك بىلدىگى كەلەر و مىلى

أدالره يازىلر يازىلغە باشلادى . بولساندە سادە لەشمك
دە گىل ، تور كجە لەشمك ايدى . عربىجە عجمىجە تركىيلر
قوللانلىمادىنى ايچون سلىقە مىزدە كى مەنا احتىياجى داھا
أبى تظمىن اولونويور ، « لامى و بىيانى » فرقلر اجنبى
أدالرك روحىمىز . آخر كەلەن قارائىلقلرى ايچىندە غائب
اولمىور . . . اما تور كجە يازمىق ايچىن تور ك صرىفك
تەمامىتە ، تور ك شىو مىسەنە دقت ايتە يوب يەنە أسكى ادبىيات
لسانك انطباعلر يە يازاجق اولور سەق بوتور كجە لەشمك
حر كى دە پىچ قالا جقدر . تور كجە دە أسكىدن بىرى
تور كجە يازمىق ايسىتە نىلمىش . فضولى بىلە : « تور كجە
گوزەلدەر . فقط اونكلە نازك شعر يازمىق پك گوچدر . »
دىيور . آرزوسىنى يرينە كىترە مە دىگى ايچىن صىقىليور ،
عجزىنى صاقلامىور . و علاوہ ايدىيور .

« بىندە توفىق اولسە بودشوارى آسان ايلرم »
يعنى « اقتدارم اولسە تور كجە شعرلر يازارم . » دىمك
ايسىتيور . حالبوكە تەمامىلە عجم ادبىياتىلە يتىشمىش ،
ھەمدە بىغداده اوطورويور . تور كجە يە تەمىل ايتىدىگى
شكىلى و يرمىيور . تەكىيە ادبىياتىندىن باشقا بىر چوق شىلر
تور كجە يازىليور . فقط تور كجە يە بىر حدود اولمادىنى ايچىن ،
داھا دوغرىسى تور ك صرىف مقدس و محترم طائىلمىق
عادت اولمادىنى ايچىن آراصىرا تور كجە يازىليور ، صوگرا
نە عرب و عجم ادالى أسكى ادبىيات لسانە دونولويور .

چونکه تورکجه یازمق ایچین خصوصی بر جهد یوق .
سلیقه قوتیله ، شعورسز تورکجه لرده محدود قالیور .
مثلا شاعر ندیم أفندی ... بوتون تحصیلی عربجه
و عجمجه اولدیغی حالده بعض سلیقه سنک قوتیله اوقادار
تورکجه ، او قادار تورک اداسیله یازیور که بوگون بیله
شاعرلریمزا ایچنده قونوشولان گوزل استانبول تورکجه سنی
بودرجه یازان بولوناماز . ایشته بیگ یوز اوتوز بش
سنه لرده یازیلان برغزل که ایچنده « آتش سوزان » دن
باشقا ترکیب یوق .

غزل

بر سوز دیدی جانان که کرامت وار ایچنده ،
دون کیجه یه دایر بر اشارت وار ایچنده .
میخانه مقسی کورینور طشردن اما
برباشقا فرح ، باشقا لطافت وار ایچنده .

ایواه او اوچ چیفته قاییق آلدی قارام ،
شرقی اوقویوب کچدی ، بر آفت وار ایچنده ...

اولقده دروننده هوا (آتش سوزان)
نایک دیه بیلم که نه حالت وار ایچنده !

ای شوخ ! ندیم ایله بر سیرک ایشیتدک ،
تناهجه واروب کورک صویه ؛ عشرت وار ایچنده ...

ندیم أفندی بر آن عرب و عجم ادبیاتنک انطباعرلندن
مصون ، صمیمی اولمش ، قونوشدیغی لسانی یازمش ...
غزلی تورکجه نیک بر ایچیمی گبی پارلا یور . فقط بوساده لک ،
یعنی تورکجه لک شعورلو ده گیل ، تصادف ... گلیشی
گوزل بر تصادف ... ندیم افندی دن تام ایکی یوز
سنه سوگرا گن بر شاعرده « لسانلر ملتیک قونوشدقلری »
اولدیغی بیلدیگی حالده اُسکی دیوان ادبیاتنک ترکیبلریله
شو شعری یازیور :

(قوافل بشریت) ، (شکسته ساق و توان)
بورور سکوت ایله (فیفای زندکانیده)
چولک حیاتی کبی هپ قورور قایلر سوزان
(حیات قافله) بر (اخگر نهانیده)

آت بورور مکتبه بول آتیر ، گبار دیر مکتبه اونه آتیر .

بوتون بوقافله نیک (دست اضطرار بنده)
(سیاهدانه ایامی) (سبحة عمارک)
بوتون بو قافله نیک (روح پر عذابنده)
(حریق هائی) بر (تشکی حارومرک) ...

کچر بوقافله لر هپ المله (پیدرپی)
کچن بوقافله لر دن وجود آتیر کویا
بوتون شو (ارض بی) بی حضور ایدن برشی ،
چولک (حیات رمادیه) سنده بر رؤیا .

او دائما یانان ، آسوده ، بی زبان چولده
بواحتضار ایله (شد مراحل) آیلرکن
(عیون قافله) کشف ایتدی بر اوزاق کولده
بر (ارض حسن و ضیا) ، بر (مظهر روشن) !

بر (آشیان مزهر) که (بر طیور وظلال)
بویوک بر (ارض بهاری) که خانی هپ سرمست ،
(محاط زمزمه) بر (چشمه سار صاف زلال)
که هپ قادیلری (رقصان نشوه) (دست بدست)

بو (دره ارام اراسی) (ارض سافله نیک)
بو خوش (جزیره شاداب) ایدنجه (عرض لقا)
(عیون حسرتی) مرکوز قالدی قافله نیک
او (ساحل طرب و شوقه) ، (بر سرود و ضیا) .

دیمک لسانمژگ گیتدی کهجه ساده له شمه سی ، تورکجه .
له شمه سی دوعرو ده گیل ... ایشته مثال ؛ ایکوز سنه
اول یازیلا نله ، ایکی یوز سنه سوگرا یازیلان ...

ایکیوز سنه اول ندیم افندی ناصیل سوق طبیعی سیله
جهدسز تورکجه یازیور مش ایسه بوگونکی شاعر بالعکس
تورکجه یازمامغه ، تورک صرفی بر اقوب ، عرب و عجم
صرفی و اداسنی قوللانمغه جهد ایتمش ... بوشعر بک
اعلا تورکجه یه ترجمه ایدیه بیلیر . چونکه تورکجه ده گیلدر .
تورکجه اولسه ترجمه اولونامازدی . بر آز انصافی اولانه
صورویورم . هیچ آلمانجه دن آلمانجه یه ، ماجارجه دن
ماجارجه یه ، بولغارجه دن بولغارجه یه بر پارچه یی ترجمه
ایتمک ممکنیدر ؟ مثلا آلمانجه بر جوق شعرلر ، حکایه لر
آلیکیز . بونلرک معنای ، فکرلری ، مندرجاتلری نه قادار

باشقا باشقا اولسه لسانلری ، کله لری بر در . حالبوکه
اُسکی ادبیات لسانیه حقیقی تورکجه بری برندن صوگدرجه
آیری ... کله لری ، ادا لری آیری ... مثلا شو
مصراع باقیگیز :

بر (آشیان مزهر) که (بر طیور وظلال)
تورکجه یه ترجمه سی :

« گولگه لر و قوشلرله دولو چیچکلی بریووا ... »
هانگیسی گوزله ؟ بومصراعک اصلی اولان ترکیلری
یوقسه ترجمه سی می ؟

**

اُسکی ادبیات لساننک انطباعرلری تورکجه نیک یازیلا سنه
مانعدر . بزم شاعرلریمژگ هیجانلری بیله عربجه و عجمجه
ترکیبلر حالنده تجلی ایدر .
مثلا شو پارچا :

تابوت ... او (رهنمای مقبر) ،
تابوت ... او (هیکل مکدر) ،
تابوت ... او (خطیب صم و ابکم) ،
تابوت ... او (برودت مجسم) ،
تابوت ... او (سکوت پای درسر) ،
تابوت ... او (مصیبت مکرر) ،
تابوت ... او (وحشت معند) ،
تابوت ... او (منبر سفر بر) ،

والح ...

بوده بک اعلا تورکجه یه ترجمه ایدیه بیلیر . شاعر
عربمش ، یاخود عجممش گبی اولملرک صریفه ، اداسیله
لسانیله حسلری دها قوتلی افاده ایدیور . بوهر حالده
طبیعی بر حال ده گیلدر . مرضیدر . شاعر ماتمیه اوداسنده
قاپاندیغی زمان دوستلرینه و یاخود کندی کندی نه دردی
عربجه ، عجمجه ترکیبلرله تکرارلادیغی کیمسه ادعا
ایدن مز . مادامکه تورکدر . قونوشورکن ، کوز یاشی
دوکرکن دردی ده تورکجه آکلامشدر . بک اعلا ؛
یازارکن نیچین تورکجه یازماسین ؟ ...

**

« آت طبر ناقدره ، اسانه قول قندره قیایر . » دیرلر .

لسانمژگ کندی کندی نه تورکجه له شمه سنی بکله مک
بوشدر . بزجه دایدوب « تورکجه له شدیر می » کندی می
اُسکی ادبیات لساننک انطباعرلندن ، سلیقه مزده اولمایان
قلیسه ترکیبلردن قورتارمالی یز . قونوشولان تورکجه
بش آتی عصر اولده واردی . بوگون ده واردر . فقط
یازیلایور . ایش اوئی بوتون گوزله لکیله ، طبیعتیه ،
اداسیله ، صریفه ، شیوه سیله یازمقده ...

ملتلر و ادبیاتلر هپ لساندن دوعار . قونوشولان
و سوق طبیعی مزده یاشایان تورکجه یی اُسکی ادبیات لساننک
مرضی انطباعرلرینه قارشى جهد ایدرک یازاجق انقلابچی
نجه انسانلرک فوقده بر موجوددر .

بن بوتون ملی ، اجتماعی و ادبی امیدلری کندی سنه
عطف ایتدیگم بو قهرمانی بکلیورم . فقط او حالا
گلمیور ...

عمر صیف المیون

مکتوبلر

بر مکتوب

استقبالده یوردیمژگ ، آتیده ملتیمژگ ، سعادت و رفاه
حال ایله یاشامه سنی آرزو ایدن گنج و فعال قرداشلریم .
محترم « تورک سوزی » مجموعه گزده انتشار ایدن برنجی
مکتوبمده جهالتزدن آغلامش ، علمه چاره ساز اوله جق
یازیلر ، مقاله لر گورمک ایسته مشدم . ایشته بو چاره لر دن
باشلیجه سی کوی ، و کویلریمژگ دوشونولمه سی معارفه اولان
احتیاجلرینک بر بر صاییلاردق ناصیل بریول تعقیب ایدیلرک
ایلری کتیرلمه سی لازم گله جگی حقنده قیسه جه دوشونمجه می
بیلدیرمک ایستیورم :

بزده باقیلما یان اُک چوق گیری قالان ، یاخود صوگه
براقیلان ، ملتک روحی ، حکومتک استنادگاهی بولونان
کوی ، و کویلریمژدر . گزدیگم ، گوردیگم بویوک شهر
و قصبه لریمژده بر جوق ذاتلر طانیرم که فکرلری اولدو قه
پارلاق ، بر کوی اداره ایدر جک ، اوکوی چو جقلری